

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I AGa 381/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kamil Grzesik
Protokolant:	Katarzyna Mitan

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko J. R. i W. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego J. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 16 sierpnia 2021 r. sygn. akt IX GC 462/20

oraz zażalenia J. R. od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z 5 października 2021 r. sygn. akt IX GC 462/20

1. **oddala zażalenie;**

2. **oddala apelację.**

SSA Kamil Grzesik

Sygn. akt I AGa 381/21

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 11 października 2022 roku

Wyrokiem zaocznym z 10 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie: zasądził od pozwanych W. G. i J. R. solidarnie na rzecz powoda P. K. kwotę 80.328 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od 8 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt I); umorzył postępowanie w pozostałym zakresie (pkt II); zasądził od obu pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 7.859 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III); wyrokowi w pkt 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrokiem z 16 sierpnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Krakowie: utrzymał w całości wyrok zaoczny wydany przez Sąd Okręgowy w Krakowie 10 grudnia 2015 r., (...) (pkt I); zasądził od powódki na rzecz pozwanych kwoty po 5417 zł

tytułem kosztów procesu (pkt II); pobrał od pozwanego J. R. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 160,87 zł tytułem zwrotu wydatku poniesionego tymczasowo przez Skarb Państwa na koszt przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka.

Sąd pierwszej instancji ustalił stan faktyczny szczegółowo zaprezentowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, z którego to uzasadnienia wynika, że:

- P. K. uzgodnił ze spółką (...), że będzie dokonywał przedpłat na zamówiony w spółce granulaty słonecznikowej. Spółka miała sukcesywnie dostarczać tenże granulaty i wystawiać faktury zakupowe. W nawiązaniu do tego P. K. w dniach 5 listopada 2009 r., 23 listopada 2009 r., 28 grudnia 2009 r., 18 lutego 2010 r., dokonał przedpłat na łączną kwotę 230.342,67 zł. Spółka dostarczyła towar tylko do kwoty 168.706,59 zł;

- z uwagi na niedotrzymanie terminu dostawy P. K. odstąpił od umowy i pismem z 20 kwietnia 2010 r., doręczonym 27 kwietnia 2010 r., zażądał od spółki zwrotu kwoty 61.636,08 zł. W odpowiedzi spółka zwróciła kwotę 10.000 zł, stąd do zwrotu pozostaje 51.636,08 zł;

- powyższą wierzytelność P. K. przejął na podstawie umowy cesji 28 czerwca 2010 r. na rzecz R. G.;

- nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym 29 października 2010 r., (...) uwzględniono powództwo R. G. przeciwko spółce (...) o zapłatę przedmiotowej kwoty;

- postanowieniem z 18 kwietnia 2013 r., (...) komornik sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone z wniosku wierzyciela R. G. przeciwko spółce (...) na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. W uzasadnieniu komornik podał, że egzekucja okazała się bezskuteczna;

- 29 października 2012 r. R. G. wraz z P. K. zawarli umowę cesji zwrotnej przedmiotowej wierzytelności;

- na koniec 2009 r. zaszedł wobec spółki stan zagrożenia niewypłacalnością. Bilansowa wartość zobowiązań przekroczyła bilansową wartość majątku spółki;

- J. R. oraz W. G. byli członkami zarządu (...) w momencie ogłoszenia, w którym wierzytelność P. K. stała się wymagalna.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, po dokonaniu analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy utrzymał w całości wyrok zaoczny oddalający powództwo przyjmując, że:

- podstawą prawną żądania powoda jest art. 299 k.s.h., zgodnie z którym jeżeli egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Członek zarządu może uwolnić się od tej odpowiedzialności jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody;

- powód wykazał istnienie zobowiązania przeciwko pozwanym;

- powód wykazał bezskuteczność egzekucji prowadzonej przeciwko spółce;

- powód ma legitymację czynną do dochodzenia roszczenia przeciwko spółce;

- nie zachodzą określone w art. 299 k.s.h. przesłanki ekskulpujące, które wyłączyły by odpowiedzialność członków zarządu.

Wyrok powyższy pozwany J. R. zaskarżył w całości, wnosząc o zmianę pkt 1 zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie w całości wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Krakowie z 10 grudnia 2015 r. i oddalenie powództwa w całości

oraz zmianę pkt 2 przedmiotowego wyroku poprzez pobranie od P. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwoty 160,87 zł tytułem zwrotu wydatku poniesionego tymczasowo przez Skarb Państwa na koszt przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka. Ewentualnie pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W każdym wypadku skarżący wniósł o zwrot kosztów procesowych za obie instancje według norm prawem przepisanych.

Apelujący zarzucił: 1) naruszenie art. 509 § 2 k.c., art. 510 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 788 § 1 k.p.c. poprzez uznanie przez Sąd pierwszej instancji, że powód wykazał legitymację procesową czynną do wystąpienia z roszczeniem odszkodowawczym przeciwko apelującemu, w sytuacji, gdy materiał dowodowy nie pozwalał na dokonanie takiego ustalenia; 2) z ostrożności, na wypadek nieuwzględnienia wyżej wymienionego zarzutu skarżący zarzucił naruszenie art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 248 § 1 k.p.c. w zw. z art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 5 k.p.c. poprzez zwrócenie się przez Sąd pierwszej instancji z urzędu, bez jakiegokolwiek inicjatywy ze strony powoda, do Sądu Rejonowego w O. o nadesłanie akt postępowania prowadzonego przez Sąd do sygn. akt (...) z powództwa M. G. przeciwko spółce (...) w K., a następnie dopuszczenie przez Sąd pierwszej instancji z urzędu bez jakiegokolwiek inicjatywy dowodowej ze strony powoda, dowodów z dokumentów zalegających w wyżej wymienionych aktach, w sytuacji gdy powód nie złożył wniosków dowodowych w tym przedmiocie; w konsekwencji Sąd Okręgowy nie miał jakichkolwiek podstaw do skorzystania z uprawnień określonych w art. 232 z. 2 k.p.c., gdyż w obliczu zaniechania przez powoda inicjatywy dowodowej, nie było to konieczne i nie pozostawało w rozsądnych proporcjach do aktywności procesowej powoda; doprowadziło to do naruszenia przez Sąd pierwszej instancji zasady kontradyktoryjności, bezstronności i równości stron; 3) naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji wadliwe ustalenie przez Sąd pierwszej instancji, że przedmiotowe zobowiązanie (...) sp. z o.o. względem powoda P. K. istniało w okresie, w którym pozwany pełnił funkcję członka zarządu, w sytuacji, gdy przedstawiony przez powoda materiał dowodowy wyłącznie w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego wS. z 29 października 2010 r., (...) nie dawał Sądowi pierwszej instancji jakichkolwiek podstaw do poczynienia wyżej wymienionych ustaleń; 4) z ostrożności, na wypadek nieuwzględnienia wyżej wymienionych zarzutów skarżący zarzucił naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji wadliwe ustalenie przez Sąd pierwszej instancji, że w przypadku pozwanego J. R. nie zachodzi druga przesłanka egzoneracyjna z art. 299 k.s.h. w postaci braku winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, w sytuacji gdy zgromadzony w sprawie materiału dowodowy prowadził do odmiennych wniosków; 5) z ostrożności, na wypadek nieuwzględnienia wyżej wymienionego zarzutu skarżący zarzucił naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. poprzez oddalenie przez Sąd Okręgowy na rozprawie 9 sierpnia 2021 r. wniosku dowodowego pozwanego J. R. o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego sądowego P. D. (1) i wyjaśnień do złożonej na piśmie opinii z 11 lutego 2021 r., zawartego w piśmie procesowym pozwanego z 15 kwietnia 2021 r. i w konsekwencji uznanie, że w przypadku pozwanego J. R. nie zachodzi trzecia przesłanka egzoneracyjna z art. 299 § 2 k.s.h., stanowiąca, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody, w sytuacji gdy biegły sądowy P. D. (2) nie udzielił odpowiedzi na pytanie, czy gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości (...) sp. z o.o. został złożony w ustawowym terminie, to powód zostałby zaspokojony w całości lub adekwatnej części oraz, czy w wyniku niezgłoszenia wniosku o upadłość obniżył się potencjał majątkowy (...) sp. z o.o., z którego możliwa była spłata wierzycieli.

Postanowieniem z 5 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Krakowie uzupełnił wyrok z 16 sierpnia 2021 r. przez dodanie pkt III o treści: oddala wniosek pozwanego J. R. o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego przed Sądem Apelacyjnym w K. (...) W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że koszty postępowania zażaleniowego stanowią część kosztów procesu jako całość. Z tego względu nie ma znaczenia okoliczność, że pozwany wygrał postępowanie zażaleniowe.

Powyższe postanowienie pozwany J. R. zaskarżył zażaleniem w całości, zarzucając naruszenie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, skutkujące oddaleniem wniosku pozwanego. Pozwany wskazał,

że powyższe postanowienie zostało mu doręczone już po wniesieniu przez niego apelacji i ażeby skutecznie zaskarżyć rozstrzygnięcie zawarte w przedmiotowym postanowieniu, konieczne było wniesienia niniejszego zażalenia

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja oraz zażalenie nie zasługiwały na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań w niniejszej sprawie odnieść należy się do najdalej idącego zarzutu apelacji pozwanego ad. 2 tj. braku legitymacji czynnej. Zarzut ten został oparty na naruszeniu art. 509 k.c., art. 510 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 788 § 1 k.p.c. Skarżący wskazuje, że w dniu 29 października 2012 r. R. G. dokonał na rzecz powoda cesji zwrotnej wierzytelności przeciwko (...) stwierdzonej tytułem wykonawczym natomiast postanowienie w przedmiocie bezskuteczności egzekucji prowadzonej przez zbywcę wierzytelności zapadło w dniu 18 kwietnia 2013 r., a więc po przeszło 5 miesiącach od zawarcia umowy cesji. Zdaniem apelującego do powstania roszczenia na rzecz powoda konieczne było zatem dokonanie cesji dopiero po ziszczeniu się wszystkich przesłanek tej odpowiedzialności bądź uzyskanie przez powoda klauzuli wykonalności w trybie art. 788 k.p.c.

Odnosząc się szczegółowo do powyższego zarzutu przypomnieć należy, że roszczenie z art. 299 KSH powstaje ex lege z chwilą spełnienia się jego przesłanek, a więc z chwilą gdy według stanu majątkowego spółki powstał obowiązek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki i egzekucja konkretnej wierzytelności jest bezskuteczna. Dodać należy jednak, że bezskuteczności egzekucji może być wykazana w każdy dopuszczalny według k.p.c. sposób (tak L.R. Kwaśnicki (red.), K. Falkiewicz, I.B. Mika, M. Przygodzka, A. Rataj, P. Wierzbicki, A. Woźniak, Spółka, s. 291; wyr. SN z 9.4.2008 r., V CSK 527/08, niepubl.; wyr. SN z 7.7.2005 r., V CK 19/05, OwSG 2008, Nr 5, poz. 39). Brak jest bowiem przesłanek dla wymagania, aby bezskuteczność egzekucji musiała być urzędowo stwierdzona (tak: T. Siemiątkowski, Odpowiedzialność cywilnoprawna, s. 218; tenże, w: Sołtysiński, System PrPryw, t. 17A, 2010, s. 641; Rodzynkiewicz, Komentarz KSH, 2005, s. 513). Ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu wskazującego, że spółka nie ma majątku, który pozwałaby na zaspokojenie wierzyciela w szczególności poprzez przedłożenie postanowienia o bezskutecznym umorzeniu egzekucji uzyskane przez innego wierzyciela (wyrok SN z 26.06.2003 r., V CKN 416/01, OSNC 2004/7-8, poz. 129; orzeczenie SN z 26.04.1938 r., C II 2806/37, orzeczenie SN z 9.06.1937 r., C I 1927/36).

W niniejszym postępowaniu powód przedstawił postanowienie Komornika, który egzekwując przedmiotową wierzytelność stwierdził na podstawie art. 824 § 1 pkt. 3 k.p.c. bezskuteczność prowadzonej egzekucji. Postanowienie to ma charakter dokumentu urzędowego zatem zgodnie z art. 244 § 1 KPC, stanowi dowód tego co zostało w nim urzędowo poświadczony i przenosi ciężar dowodu zaprzeczenia okoliczności w nim stwierdzonych na pozwanego (art. 252 KPC). W niniejszym postępowaniu pozwany temu ciężarowi nie podołał. Dodatkowo jak wskazano powyżej, bez znaczenia jest okoliczność, że orzeczenie to zapadło w postępowaniu prowadzonym z wniosku innego wierzyciela, a w tym przypadku cedenta dochodzonej wierzytelności.

Skoro zatem dochodzone roszczenie powstało z mocy samego prawa z chwilą ziszczenia się przesłanek art. 299 k.s.h. to przy przyjęciu, że bezskuteczność egzekucji stwierdzono 18 kwietnia 2013 r. powstało ono od razu na rzecz cesjonariusza czyli powoda w niniejszym postępowaniu. Roszczenie to ma odszkodowawczy charakter i powstaje na rzecz podmiotu, który aktualnie jest wierzycielem spółki. Dla oceny legitymacji procesowej powoda w niniejszej sprawie, bez znaczenia byłoby nawet przyjęcie, że wierzytelność przeciwko pozwanym powstała przed umową cesji, bowiem przyjmując należy, że roszczenie z art. 299 k.s.h. jest roszczeniem związanym z roszczeniem przeciwko dłużnikowi (art. 509 § 2 k.c.) zatem przechodzi ono ex lege na cesjonariusza, choćby umowa cesji o nim nie wspominała. Kluczową przesłanką dochodzenia roszczenia z art. 299 KSH jest istnienie szkody, a wierzyciel spółki z chwilą zbycia swojej wierzytelności przestaje być w sensie jurydycznym poszkodowany, bowiem jako szkodę należy postrzegać uszczerbek w jego majątku wynikający z niemożności uzyskania zaspokojenia wierzytelności przeciwko spółce. Zbywając to roszczenie na zasadzie surogacji takie zaspokojenie w akceptowanym przez siebie zakresie uzyskuje. Zatem brak postanowień w umowie cesji wierzytelności odnośnie roszczenia z art. 299 KSH nie stoi na przeszkodzie przyjęciu,

że legitymowanym czynnie do dochodzenia takiego roszczenia jest cesjonariusz(tak SN w uzasadnieniu orzeczenia III CZP 61/16)

Reasumując; w niniejszej sprawie nie było konieczności uprzedniego nadania klauzuli wykonalności wymienionemu nakazowi zapłaty w trybie art. 788 § 1 k.p.c. skoro przesłanki tej odpowiedzialności ziściły się dopiero po zawarciu wyżej wymienionej cesji tj. 18 kwietnia 2013 r.

Na poparcie swojego stanowiska pozwany wskazał wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2016 r., V CSK 579/15. Z argumentacją przedstawioną w apelacji przez skarżącego nie sposób się zgodzić, a ponadto nie wynika ona wprost z wyżej wskazanego orzeczenia Sądu Najwyższego. Skarżący pogląd ten wywodzi jedynie z wykładni a contrario, a ta zaś, na co zwraca się uwagę w nauce prawa bywa zawodna i powinna być stosowana z dużą ostrożnością. Dodatkowo, należy wskazać, że koncepcja zaprezentowana przez skarżącego nie była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego i nie stanowiła podstawy rozstrzygnięcia w przedmiotowym orzeczeniu. W przedmiotowym orzeczeniu Sąd Najwyższy słusznie zauważył, że w przypadku powstania wierzytelności opartej na art. 299 k.s.h. przed umową cesji, nie jest wymagane uzyskanie klauzuli w trybie art. 788 k.p.c. w celu jej dochodzenia. Ze stwierdzenia tego nie można jednak dowodzić, że taka klauzula byłaby wymagana w przypadku powstania wspomnianej wierzytelności po umowie cesji, bowiem w takim przypadku roszczenie powstaje na rzecz aktualnego wierzyciela, którym w tym przypadku był powód.

Z powyższych względów zarzut naruszenia art. 509 k.c., art. 510 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 788 § 1 k.p.c. okazał się bezzasadny.

Nietrafny okazał się również zarzut naruszenia art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 248 § 1 k.p.c. w zw. z art. 207 § 6 k.p.c. w zw. z art. 5 k.p.c. oraz zarzut naruszenia art. 233 k.p.c.

Na wstępie stwierdzić należy, że Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne.

Skarżący twierdzi w apelacji, że Sąd pierwszej instancji, zwracając się do Sądu Rejonowego w S.o nadesłanie akt postępowania o sygn. (...), a następnie dopuszczając jako dowody z urzędu, bez wniosku powoda, dokumenty zawarte w tych aktach, naruszył wynikające z art. 232 zd. k.p.c. zasady kontradyktoryjności, bezstronności i równości stron. Na podstawie tych dokumentów, w ocenie apelującego, Sąd Okręgowy ustalił, że sporna wierzytelność istniała w czasie, w którym J. R. był członkiem zarządu (...). Zdaniem pozwanego, na podstawie pozostałych dowodów znajdujących się w aktach sprawy nie sposób ustalić tej okoliczności. Należy wskazać, że zgodnie z art. 232 zd. 2 k.p.c. sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. W nauce prawa wskazuje się, że skorzystanie z tego uprawnienia należy do dyskrecjonalnej władzy sądu. Co więcej, sąd powinien skorzystać z prawa do dopuszczenia dowodu z urzędu, jeżeli jest to konieczne dla ustalenia podstawy faktycznej roszczenia i rozstrzygnięcia sprawy (zob. J. Paszkowski (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1-505⁽³⁹⁾. Tom I, pod red. T. Szanciło, Legalis 2019, art. 232, nb 3). W ocenie Sądu Apelacyjnego dopuszczenie jako dowodów dokumentów znajdujących się a aktach sprawy o sygn. (...) nie naruszyło zasady równości i kontradyktoryjności stron. Co więcej, do ustalenia okoliczności, na którą powołuje się skarżący tj. istnienia spornej wierzytelności w momencie, w którym pozwany był członkiem zarządu, nie było konieczne odwołanie się do dokumentów znajdujących się a aktach sprawy o sygn. (...). Okoliczność ta w sposób oczywisty wynika bowiem z nakazu zapłaty przedłożonego przez powoda oraz danych na temat spółki (...), znajdujących się w Krajowym Rejestrze Sądowym, które to są znane sądowi z urzędu. W sytuacji gdy sąd miał wątpliwości dotyczące aktualności wpisów w KRS, mógł i powinien dokonać ich weryfikacji ściągając stosowne akta. Dodatkowo zdaniem Sądu Apelacyjnego przyjęcie wbrew prawdzie obiektywnej, że skarżący w momencie istnienia spornego zobowiązania nie był członkiem zarządu spółki (...) stanowiło by rażące naruszenie zasady sprawiedliwości proceduralnej oraz prawa stron do sądu. W efekcie prowadziłyby do wydania w drugiej instancji, wbrew oczywistym dowodom, orzeczenia nie tylko nieodpowiadającego rzeczywistemu stanowi faktycznemu, ale przede wszystkim niesprawiedliwego. W konsekwencji rozważane zarzuty okazały się bezzasadne. Ze wskazanych względów nietrafny okazał się również zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 233 k.p.c. poprzez niezastosowanie drugiej okoliczności egzoneracyjnej określonej w art. 299 k.s.h. Sąd pierwszej instancji trafnie ustalił, że pozwany był członkiem zarządu spółki (...) sp. z o.o. w dacie powstania wierzytelności i tym samym, że posiada on legitymację bierną w niniejszym postępowaniu.

Co zaś tyczy się zarzucanego w apelacji uchybienia art. 233 §1 k.p.c. poprzez wadliwe ustalenia faktyczne w odniesieniu do drugiej z przesłanek egzoneracyjnych tj. braku winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość, to rozważania należy rozpocząć od podzielanego przez Sąd Apelacyjny poglądu doktryny, zgodnie z którym naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu przesłanek tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna. Zarzut przekroczenia swobodnej oceny dowodów, skutkującej błędnymi ustaleniami faktycznymi może być skuteczny tylko wtedy, gdy skarżący wykażą przekroczenie swobody sędziowskiej w zakresie któregoś z powyżej wymienionych kryteriów (por. M. Sieńko (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16), pod red. M. Manowskiej, Warszawa 2021, art. 233, uw. 4). W zarzutach apelacji pozwanego nie sposób jest się doszukać jakichkolwiek argumentów odnoszących się do wadliwości ocen materiału dowodowego. Zawarto w niej twierdzenia dotyczące postulowanych ustaleń faktycznych. Odnosząc się jednak do zarzutu nr 4 apelacji przypomnieć należy, że podział czynności w zarządzie i niezajmowanie się przez danego jego członka sprawami finansowymi również nie może być uznane za równoważne z brakiem winy (tak A. Kappes, Odpowiedzialność członków, s. 295). Przepisy PrUpad, które bez wątpienia mają charakter bezwzględnie obowiązujący, nakładają obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości na każdego członka zarządu. Z tego też względu trafnie przyjęto w wyr. SN z 9.12.2010 r. (III CSK 46/10, Legalis), że odpowiedzialności członka zarządu nie uchyła również umowa łącząca członków zarządu co do sposobu kierowania sprawami spółki, w szczególności ustalony umownie podział czynności. Tego rodzaju umowa ma znaczenie tylko wewnątrzorganizacyjne. Artykuł 299 k.s.h, chroniący interes wierzycieli, ma charakter bezwzględnie obowiązujący i nie może być pozbawiony skuteczności przez porozumienie wspólników. Jedynie na marginesie zauważyć należy, że pozwany nie wykazał twierdzonego przez siebie podziału obowiązków w zarządzie spółki, a jego twierdzeniom przeczy choćby fakt, że podpisywał faktury wystawione powodowi (np. (...)z dnia 28 stycznia 2010 r.).

W ocenie sądu bez znaczenia w niniejszej sprawie jest twierdzona i nieudowodniona teza jakoby pozwany nie wiedział o wierzytelności powoda. Przede wszystkim bowiem, skoro J. R. decydował się na pełnienie funkcji w zarządzie spółki to powinien, zdając sobie sprawę z ciężącej na nim odpowiedzialności, interesować się również finansami spółki. Zaniedbania w tym zakresie nie mogą skutkować wyłączeniem jego winy i zwolnieniem się z odpowiedzialności ponoszonej na podstawie art. 299 k.s.h.

Co zaś tyczy się argumentów dotyczących okoliczności jakoby wymagalność roszczenia wobec spółki powstała po rezygnacji z pozwanego z funkcji członka zarządu to również uznać należy je za nietrafne. Przede wszystkim wątpliwości musi budzić data samego oświadczenia o rezygnacji z pełnienia funkcji członka zarządu, bowiem dokument ten nie nosi daty pewnej i nie został ujawniony w KRS. Nie wiadomo kto przyjął go do wiadomości (podpis nieczytelny) i w jakiej dacie.

Niezależnie jednak od powyższego odróżnić należy kwestię istnienia wierzytelności od daty jej wymagalności. Niekwestionowane ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji wskazują, że termin dostarczenia towaru przypadał na dzień do 30 marca 2010 r., P. K. odstąpił od umowy 20 kwietnia 2010 r. i zażądał od spółki zwrotu kwoty 61 636,08 zł pismem doręczonym spółce w dniu 27 kwietnia 2010 r. Tym samym dochodzona wierzytelność powstała przed terminem, co do którego pozwany twierdzi, że zrezygnował w nim z funkcji w zarządzie. Odpowiedzialność z art. 299 § 1 KSH ponoszą wszystkie osoby, które pełniły tę funkcję od dnia powstania zobowiązania (tak A. Rachwał, w: SPH, t. 2A, 2007, s. 1035; K. Kopaczyńska-Pieczniak, w: A. Kidyba, Spółka z o.o., 2007, s. 579; S.K. Rymar, Cywilna, s. 84; uchw. SN z 28.2.2008 r., III CZP 143/07, OSNC 2009, Nr 3, poz. 38; wyr. SN z 2.2.2007 r., IV CSK 370/06, OSNC-ZD 2008, Nr 1, poz. 18). Nieprawidłowe jest ograniczanie odpowiedzialności do tych członków zarządu, którzy pełnili tę funkcję jedynie wówczas, gdy wierzytelność była już wymagalna. Skoro odpowiedzialność z art. 299 § 1 KSH ma być sankcją za niezłożenie w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, to wystarczająco uzasadniają ją już samo zaciągnięcie zobowiązania w takich warunkach.

W kontekście powyższych stwierdzeń przypomnieć należy, że stan niewypłacalności spółki powstał w listopadzie 2009 r., a spółka mimo to przyjmowała wpłaty od powoda jeszcze w lutym 2010 r. Nie sposób też nie dostrzec

korelacji czasowej między ustąpieniem z funkcji członka zarządu, doręczeniem pisma wzywającego do zapłaty i datą wymagalności roszczenia co może świadczyć o tym, że rezygnacja była faktycznie motywowana chęcią uniknięcia przez pozwanego odpowiedzialności za długi spółki.

Nie mógł odnieść zamierzonego skutku również zarzut naruszenia art. 6 k.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c. W ramach tego zarzutu skarżący wskazał, że Sąd Okręgowy nie ustalił, czy powód doznałby również szkody w sytuacji, gdy pozwany złożyłby wniosek o ogłoszenie upadłości w czasie właściwym. Doznanie szkody przez powoda w takiej hipotetycznej sytuacji prowadziłoby bowiem do zastosowania trzeciej przesłanki egzoneracyjnej określonej w art. 299 k.s.h., a w konsekwencji oddalenia powództwa. Zarzut ten w ocenie Sądu Apelacyjnego pozostaje również bezzasadny. W istocie sama umowa o dostawę granulatu słonecznikowego została podpisana przed utratą płynności finansowej spółki(...) jednak jej realizacja tj. wpłaty powoda miały miejsce już po jej wystąpieniu. Zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości niewypłacalnej spółki pełni także funkcję informacyjno-ostrzegawczą. Wierzyciele spółki, a także osoby, które miałyby zostać jej wierzycielami w przyszłości, mogą nie mieć wiedzy i świadomości co do rzeczywistego stanu majątkowego spółki, a w konsekwencji podejmować niekorzystne dla siebie decyzje skutkujące dla nich szkodą. Celem normy zawartej w art. 299 KSH jest doprowadzenie do składania wniosku o ogłoszenie upadłości spółek z o.o. jak tylko staną się niewypłacalne, a więc wykładnia powinna cel ten uwzględniać.

Należy wskazać, że powód dokonywał wpłat na rzecz spółki (...) od listopada 2009 r. do lutego 2010 r. Z przekonującej opinii biegłego P. D. (1) wynika natomiast, że wartość zobowiązań spółki już w 2009 r. przekroczyła wartość majątku. Co więcej, zdaniem biegłego pewne ustalenie, czy zachodziły podstawy do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki wymagałoby dokumentów, które do akt sprawy nie zostały dołączone. Wykazanie okoliczności egzoneracyjnej z art. 299 k.s.h. obciąża pozwanego i to on ponosi negatywne skutki niewykazania, kiedy powinien zostać złożony wniosek o ogłoszenie upadłości spółki. W konsekwencji Sąd Apelacyjny przyjął, że taki wniosek powinien zostać złożony już w 2009 r. i w takiej sytuacji powód dysponując tą wiedzą nie dokonałby wpłat na rzecz spółki (...), a w konsekwencji nie poniósłby również szkody. Dodatkowo zaaprobowanie koncepcji przedstawionej przez powoda prowadziłoby do wniosków nie dających się do zaakceptowania. Po zaistnieniu podstaw do ogłoszenia upadłości spółki członkowie zarządu mogliby bowiem zaciągać na jej rzecz dalsze zobowiązania(w tym przypadku przyjmować wpłaty na towar, którego spółka nie była w stanie dostarczyć) nie ponosząc z tego tytułu jakichkolwiek konsekwencji. Z powyższych względów zarzut ten okazał się bezzasadny.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Apelacyjny w pkt 2 sentencji wyroku apelację oddalił na zasadzie art. 385 k.p.c.

Zażalenie pozwanego również okazało się bezzasadne. Jego uwzględnienie, co przyznał sam pozwany w zażaleniu, mogłoby nastąpić jedynie w razie zmiany zaskarżonego wyroku na korzyść skarżącego, na skutek uwzględnienia apelacji. Apelacja pozwanego okazała się bezskuteczna i tym samym skoro utrzymał się w mocy wyrok zasądający roszczenie od pozwanego to zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania wyrażoną w art. 98 k.p.c. nie mógł on się domagać kosztów postępowania na swoją rzecz w tym również kosztów postępowania zażaleniowego jakie miało miejsce w niniejszym postępowaniu.

W konsekwencji, skoro oddaleniu podlegała apelacja, Sąd również w pkt 1 sentencji wyroku oddalił zażalenie na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c.

SSA Kamil Grzesik